

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 26 lipca 2023 r.

Pozycja 65

POSTANOWIENIE z dnia 28 czerwca 2023 r. Sygn. akt SK 34/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pałłowicz – przewodniczący
Zbigniew Jędrzejewski
Justyn Piskorski – sprawozdawca
Julia Przyłębska
Jakub Stelina,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 czerwca 2023 r., skargi konstytucyjnej P.K. o zbadanie zgodności:

art. 305 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553) w zakresie, w jakim przewiduje odpowiedzialność karną za wejście w porozumienie z inną osobą i nie zachowuje wymaganej precyzji określenia znamion czynu zagrożonego karą, z art. 42 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło większością głosów.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 3 sierpnia 2020 r. (data nadania: 4 sierpnia 2020 r.) P.K. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wniósł o stwierdzenie, że art. 305 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553; dalej: k.k.) w zakresie, w jakim przewiduje odpowiedzialność karną za wejście w porozumienie z inną osobą i nie zachowuje wymaganej precyzji określenia znamion czynu zagrożonego karą, jest niezgodny z art. 42 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji.

1.1. Skarga konstytucyjna została wniesiona na gruncie następującego stanu faktycznego:

Skarżący został oskarżony o to, że w czerwcu 2014 r., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez inny podmiot w związku z organizowanym przez Urząd Marszał-

kowski przetargiem nieograniczonym na przeprowadzenie kampanii medialno-wizualnej na terenie województwa w wybranych miastach regionu wszedł w porozumienie z inną osobą w ten sposób, że uzyskał od niej wypełniony formularz ofertowy zawierający m.in. proponowaną cenę wyższą za wykonanie wyżej opisanej usługi i następnie przedstawił go jako ofertę podmiotu, którego był przedstawicielem w ramach ww. zamówienia publicznego, przy tym przywołany inny podmiot złożył ofertę o niższej cenie, co umożliwiło mu uzyskanie tego zamówienia i czym działał na szkodę Urzędu Marszałkowskiego i Skarbu Państwa, tj. o czyn z art. 305 § 1 k.k.

Sąd rejonowy wyrokiem z 26 lipca 2019 r., rozpoznając sprawę w wyniku jej uchylecia do ponownego rozpoznania po wcześniejszej apelacji prokuratora, uznał skarżącego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu.

Sąd okręgowy, wyrokiem z 3 lutego 2020 r. utrzymał w mocy wyrok sądu pierwszej instancji.

1.2. W ocenie skarżącego, zaskarżony przepis narusza jego konstytucyjne prawo do podlegania pod przepis ustawy karnej, który dostatecznie precyzuje znamiona czynu zabronionego, wyrażone w art. 42 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji. Skarżący podniósł, że norma wyrażona w art. 305 § 1 k.k. jest nieprecyzyjna i stwarza możliwość arbitralnej oceny przez organy ścigania oraz organy orzekające znamienia „wchodzi w porozumienie z inną osobą”. Według niego, „[n]orma prawa karnego, która posługuje się pojęciem w ogóle nie zdefiniowanym przez ustawę karną, a jednocześnie nawet nie określa sposobu działania sprawcy oraz celu, dla którego porozumienie miałyby być zawarte narusza art. 42 Konstytucji”, nie ma zatem możliwości zrekonstruowania woli ustawodawcy przy tworzeniu zaskarżonej normy w oparciu o wykładnię literalną i systemową.

Skarżący wskazał, że w doktrynie istnieją dwa stanowiska dotyczące wykładni. W myśl pierwszego, znamię „wchodzi w porozumienie” nie ma charakteru samodzielnego, ale stanowi „pewną modyfikację znamion podstawowych” wskazanych w art. 305 § 1 k.k. W myśl drugiego, które w opinii skarżącego ma charakter dominujący w doktrynie i orzecznictwie, „wejście w porozumienie” to samodzielne znamię czynu zabronionego, co powoduje wątpliwości w kontekście obowiązywania art. 305 § 2 k.k. przewidującego odpowiedzialność karną za tożsamy czyn. „[W] ocenie Skarżącego nie można zaaprobować faktu, aby w demokratycznym państwie prawnym na podstawie surowej (restrykcyjnej) normy prawa karnego w zakresie sankcji obywatel ponosił odpowiedzialność karną na podstawie normy, która nie spełnia ani standardów poprawnej legislacji, ani kryterium racjonalnego ustawodawcy, ani też precyzyjności”. To, w ocenie skarżącego, stanowi naruszenie normy wyrażonej w art. 42 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji.

2. W piśmie z 27 sierpnia 2021 r. Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował, że nie zgłasza udziału w niniejszym postępowaniu.

3. W piśmie z 20 maja 2022 r. Prokurator Generalny przedstawił stanowisko w sprawie, wnosząc jednocześnie o umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) z uwagi na niedopuszczalność wydania wyroku.

Uzasadniając stanowisko, Prokurator Generalny wskazał, że skarżący nie zachował przewidzianego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Przepis ten pozwala na wniesienie skargi konstytucyjnej w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Prokurator Generalny zaznaczył, że „art. 15 zzs ust. 1 ustawy z dnia 2 marca

2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.; dalej: ustawa COVID-19) przewidywał wstrzymanie rozpoczęcia i zawieszenie biegu terminów procesowych i sądowych w wymienionych w nim postępowaniach. Natomiast termin do wniesienia skargi konstytucyjnej, określony w art. 77 ust. 1 [u.o.t.p.TK], nie jest terminem procesowym ani sądowym”.

Skarżący podnosił, że termin został zawieszony bądź wstrzymany na mocy art. 15zss ust. 1 ustawy COVID-19, który od 31 marca 2020 r. zawiesił oraz wstrzymał bieg terminów sądowych i procesowych, zaś z zakresu wskazanego aktu prawnego nie została wyłączona skarga konstytucyjna. Terminy te zaczęły biec ponownie dopiero po upływie 7 dni od 16 maja 2020 r., a zatem od 24 maja 2020 r. W ocenie Prokuratora Generalnego, nie ma podstaw do takiej interpretacji. Jednocześnie wskazał również, że nawet w razie przyjęcia słuszności poglądu o zastosowaniu art. 15zss ustawy COVID-19 do terminu wniesienia skargi konstytucyjnej, skarżący i tak nie wniósł skargi z zachowaniem trzymiesięcznego terminu.

W niniejszej sprawie od doręczenia obrońcy skarżącego odpisu prawomocnego wyroku sądu okręgowego z 3 lutego 2020 r. (które nastąpiło 10 marca 2020 r.) do czasu zawieszenia biegu terminów określonych w art. 15zss ust. 1 ustawy COVID-19 (czyli do 31 marca 2020 r.) upłynęło 20 dni, a po ustaniu zawieszenia tych terminów (które – jak wcześniej wskazano – trwało od 31 marca do 23 maja 2020 r.) i rozpoczęciu ich dalszego biegu (od 24 maja 2020 r.) do wniesienia skargi konstytucyjnej (4 sierpnia 2020 r.) upłynęły 72 dni, czyli łącznie 92 dni, a skarga została złożona w 93. dniu od doręczenia prawomocnego wyroku sądu okręgowego, a zatem z przekroczeniem 90-dniowego terminu.

4. W piśmie z 17 listopada 2022 r. Marszałek Sejmu w imieniu Sejmu wniósł o stwierdzenie, że art. 305 § 1 k.k. w zakresie, w jakim przewiduje odpowiedzialność karną za wejście w porozumienie z inną osobą, jest zgodny z art. 42 ust. 1 Konstytucji. W pozostałym zakresie wniósł o umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK z uwagi na zbędność wydania wyroku.

4.1. Marszałek Sejmu wskazał, że „ogólny wymóg określoności regulacji prawnych w odniesieniu do uregulowań z zakresu prawa represyjnego został skonkretyzowany w art. 42 ust. 1 Konstytucji. Powoływanie ogólnych zasad konstytucyjnych jako wzorców kontroli norm prawnych jest zaś zbędne, jeżeli treści zawarte w tych zasadach, wyprowadzane przez podmiot inicjujący kontrolę, zostały skonkretyzowane w bardziej szczegółowych przepisach konstytucyjnych”. Z tego też względu wniósł o umorzenie postępowania w zakresie kontroli art. 305 § 1 k.k. z art. 2 Konstytucji.

4.2. W przedmiocie dochowania terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej Marszałek Sejmu przyznał, że zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Trybunału termin do wniesienia skargi konstytucyjnej jest terminem materialnoprawnym, niepodlegającym przywróceniu. Wskazał jednakże, że „[b]iorąc pod uwagę szczególne okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia [ustawy COVID-19] i jej cel stwierdzić można, że użyte w niej wyrażenie termin procesowy ma szersze znaczenie niż wynikające z art. 168 k.p.c. w zw. z art. 74 [u.o.t.p.TK]”. Zaznaczył również, że Trybunał powinien kierować się zasadą *in dubio pro actione* i interpretować wątpliwości w ten sposób, by nie pozbawiać skarżącego prawa do wniesienia skargi.

4.3. Odnosząc się do merytorycznych zarzutów przedstawionych w skardze, Marszałek Sejmu zaznaczył, że samo stwierdzenie usterki legislacyjnej nie jest wystarczające jako uzasadnienie niezgodności z zasadą *nullum crimen sine lege certa*. O takim naruszeniu w jego

ocenie, można mówić, jeśliby rozgraniczenie konkurujących ze sobą typów czynów zabronionych było niejasne i niejednoznaczne. Taka sytuacja nie występuje w przypadku art. 305 § 1 i 2 k.k., bowiem w czynie z paragrafu pierwszego wymagane jest działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, a w czynie z paragrafu drugiego – nie. „Poza tym problem «podwójnej karalności» nabiera istotnego znaczenia przede wszystkim w sytuacji, gdy zagrożenie karą określone w «konkurujących» typach czynów zabronionych jest różne. (...) Taka sytuacja w przypadku analizowanych tu przepisów nie zachodzi, bowiem zagrożenie karą jest takie samo, analogiczne są również inne kodeksowe konsekwencje o charakterze sankcji karnej (środki karne), jakie można stosować w przypadku skazania (...). Przy tym skarżący w żaden sposób nie powołuje się na brak precyzji rozgraniczenia między typami występków z art. 305 § 1 i § 2 k.k.». W ocenie Marszałka Sejmu, nawet ustalenie, że zakres penalizacji zrekonstruowany w oparciu o „znamiona dookreślające” jest zbyt szeroki, nie powoduje sprzeczności z art. 42 ust. 1 Konstytucji. Trybunał zaś „nie jest (...) organem powołanym do kontrolowania celowości i trafności rozwiązań przyjętych przez ustawodawcę”.

4.4. Marszałek Sejmu zauważył, że precyzyjne wskazanie przedmiotu zмовы przetargowej byłoby niemożliwe, a wszelkie próby uszczegółowienia znamienia byłyby zbyt kazuistyczne i nieodpowiadające realiom procesów ekonomicznych. Jednocześnie zauważył, że w drodze wykładni, z uwzględnieniem orzecznictwa Sądu Najwyższego, możliwe jest dokonanie jednolitej rekonstrukcji znamion czynu zabronionego. W jego ocenie, „brak jest podstaw, aby wymagać od zwykłego obywatela, by układał swoje sprawy życiowe nie tylko z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawnych, ale także orzecznictwa i poglądów doktryny”. Nie można uznać, by niejasność skarżonego przepisu w świetle przedstawionego uzasadnienia miała charakter kwalifikowany.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Stosownie do treści art. 79 ust. 1 Konstytucji, prawo do wniesienia skargi konstytucyjnej ma charakter powszechny. Jednakże, możliwość skutecznego wniesienia tego środka obwarowano szeregiem wymogów wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z przepisów ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). W tym kontekście należy przypomnieć, że w każdym stadium postępowania Trybunał Konstytucyjny jest obowiązany badać, czy nie zachodzą przesłanki obligatoryjnego umorzenia postępowania. Weryfikacja dopuszczalności skargi konstytucyjnej nie kończy się w fazie jej wstępnego rozpoznania, lecz jest aktualna przez cały czas jej rozpatrywania (por. postanowienie TK z 25 sierpnia 2020 r., sygn. SK 65/19, OTK ZU A/2020, poz. 41 i przywołane tam orzecznictwo).

2. Zgodnie z art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Jednocześnie utrwalone orzecznictwo Trybunału nakazuje uznanie, że termin ten ma charakter materialnoprawny – wyznacza granice czasowe, w ramach których skarżący może korzystać z tego środka ochrony wolności i praw konstytucyjnych, a w razie jego upływu uprawnienie skarżącego do wniesienia skargi konstytucyjnej wygasa (zob. postanowienia z: 4 kwietnia 2014 r. i 25 czerwca 2014 r., sygn. Ts 5/14, OTK ZU nr 3/B/2014, poz. 245 i 246; 21 stycznia 1998 r., sygn. Ts 2/98, OTK ZU nr 2/1998, poz. 21; 6 grudnia 2012 r.,

sygn. Ts 193/11, OTK ZU nr 2/B/2013, poz. 165; 30 lipca 2014 r., sygn. Ts 21/14, OTK ZU nr 2/B/2015, poz. 147; 17 października 2018 r., sygn. Ts 143/17, OTK ZU B/2019, poz. 21; 20 lutego 2020 r., sygn. Ts 191/19, OTK ZU B/2020, poz. 213).

3. Tymczasem art. 15zsz ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm.; dalej: ustawa COVID-19) odnosił się wyłącznie do nierozpoczynania i zawieszenia „biegu terminów procesowych i sądowych” w: 1) postępowaniach sądowych, w tym sądowno-administracyjnych, 2) postępowaniach egzekucyjnych, 3) postępowaniach karnych, 4) postępowaniach karnych skarbowych, 5) postępowaniach w sprawach o wykroczenia, 6) postępowaniach administracyjnych, 7) postępowaniach i kontrolach prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2651), 8) kontrolach celno-skarbowych, 9) postępowaniach w sprawach, o których mowa w art. 15f ust. 9 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 847, ze zm.), 10) innych postępowaniach prowadzonych na podstawie ustaw, zatem – zgodnie z dotychczasowym poglądem Trybunału – termin wniesienia skargi konstytucyjnej jako termin materialnoprawny oraz niewymieniony wśród poszczególnych kategorii przewidzianych w zacytowanym przepisie nie mieści się w tym zakresie.

Co więcej, Trybunał zauważył, że nawet przyjęcie korzystnej dla skarżącego interpretacji nadal nie pozwala na uznanie skargi za złożoną w terminie.

Jeśliby nawet przyjąć argumentację dotyczącą możliwości zastosowania art. 15zsz ust. 1 pkt 1 ustawy COVID-19 ze względów słusznościowych, jak zasugerowano w postanowieniu o nadaniu sprawie dalszego biegu w niniejszej sprawie, czy też – jak sugeruje Marszałek Sejmu – że pomimo literalnego brzmienia tego przepisu należy jednak ze względu na „szczególne okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia ustawy” uznać, że użyte tam pojęcia mają znaczenie szersze, niż ugruntowane w dotychczasowym orzecznictwie, należy trzymiesięczny termin rozumieć jako 90 dni. Termin do wniesienia skargi konstytucyjnej nie ma bowiem charakteru ciągłego w rozumieniu art. 114 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, ze zm.) – zob. postanowienia TK z: 21 września 2011 r., sygn. Ts 294/10, OTK ZU nr 5/B/2011, poz. 379; 5 października 2012 r., sygn. Ts 163/12, OTK ZU nr 3/B/2013, poz. 263; 11 września 2015 r., sygn. Ts 10/15, OTK ZU B/2016, poz. 13 oraz 28 grudnia 2015 r., sygn. Ts 263/14, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 625).

Wyrok sądu okręgowego doręczono obrońcy skarżącego 10 marca 2020 r. Zawieszenie terminu – zakładając jego zasadność – nastąpiłoby 31 marca 2020 r. i trwałoby do 23 maja 2020 r. Od 24 maja 2020 r. termin rozpocząłby dalszy bieg. Wniesienie skargi konstytucyjnej nastąpiło zaś dopiero 4 sierpnia 2020 r., a zatem po łącznie 93 dniach od otrzymania ostatecznego orzeczenia w sprawie. Toteż nawet z uwzględnieniem preferowanej przez skarżącego wykładni nie można byłoby przyjąć, że trzymiesięczny termin, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK został dochowany.

Z powyższych względów należało uznać, że wydanie wyroku w niniejszej sprawie jest niedopuszczalne, co stosownie do art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK stanowi obligatoryjną podstawę umorzenia postępowania.

Mając na uwadze wskazane okoliczności, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

Zdanie odrębne

sędziego TK Zbigniewa Jędrzejewskiego
do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 28 czerwca 2023 r., sygn. akt SK 34/21

Na podstawie art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 czerwca 2023 r., sygn. SK 34/21.

1. Postanowieniem z dnia 28 czerwca 2023 r., sygn. SK 34/21, Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie. W uzasadnieniu Trybunał wskazał, że skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej w ciągu 3 miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Utrwalone orzecznictwo Trybunału przyjmuje materialnoprawny charakter tego terminu. Wyznacza on granice czasowe, w ramach których skarżący może korzystać z tego środka ochrony konstytucyjnych wolności i praw, a w razie jego upływu uprawnienie skarżącego wygasa. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, zawieszenie terminu na wniesienie skargi konstytucyjnej nie mieści się wśród poszczególnych kategorii przewidzianych w art. 15 zzs ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2029, ze zm.; dalej: ustawa COVID-19). Skarżący nie dochował terminu wniesienia skargi konstytucyjnej z art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, zatem postępowanie zostało umorzone.

2. Uważam, że przesłanka umorzenia skargi konstytucyjnej jest nieprawidłowa. Po pierwsze, choć na każdym etapie postępowania Trybunał Konstytucyjny jest obowiązany badać, czy nie zachodzą przesłanki obligatoryjnego umorzenia postępowania, to nie można bezrefleksyjnie pomijać ustaleń Trybunału dokonanych we wstępnej kontroli. Obligatoryjne umorzenie postępowania następuje w przypadkach określonych w art. 59 ust. 1 u.o.t.p.TK: 1) na skutek cofnięcia wniosku, pytania prawnego albo skargi konstytucyjnej; 2) jeżeli wydanie orzeczenia jest niedopuszczalne; 3) jeżeli wydanie orzeczenia jest zbędne; 4) jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał; 5) w przypadku zakończenia kadencji Sejmu i Senatu, w niezakończonych sprawach wszczętych na podstawie wniosku grupy posłów albo grupy senatorów, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji.

Trzymiesięczny termin wniesienia skargi konstytucyjnej, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, decyduje o przyjęciu skargi do rozpoznania (tj. o nadaniu jej dalszego biegu), a nie o kwestiach związanych z umorzeniem postępowania, o których mowa w art. 59 ust. 1 u.o.t.p.TK, który to przepis stosuje się, gdy pismu procesowemu nadano już bieg.

Zatem nadając bieg skardze konstytucyjnej, Trybunał Konstytucyjny uznaje, że została ona złożona zgodnie z art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Zarzut naruszenia terminu wniesienia skargi konstytucyjnej na etapie postępowania merytorycznego nie powinien być zatem podnoszony.

Po drugie, w mojej ocenie do terminu wniesienia skargi konstytucyjnej stosować należy art. 15 zzs ust. 1 pkt 10 w zw. ust. 2 art. 15 zzs ustawy COVID-19. Wykładnia tych przepisów jest jasna. W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii ogłoszonego z powodu COVID bieg terminów procesowych i sądowych nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres w „innych postępowaniach prowadzonych na podstawie ustaw”, nie dotyczy zaś „terminów w sprawach wniosków i pytań prawnych do Trybunału

Konstytucyjnego”. Uważam również, że w konkretnych sytuacjach niewielkiego przekroczenia tego terminu trafne jest dopuszczenie skargi do rozpoznania na podstawie zasad konstytucyjnych przytoczonych w postanowieniu o nadaniu dalszego biegu tej sprawy.